

schap van deze mooie provincie geeft het Natuurhistorisch maandblad uit. Het novembern timer van vorig jaar heeft als thema 'Herstel natte natuur in Limburg'. U wilt dat nummer natuurlijk meteen bestellen, en gelukkig kan dat.

Het themanummer bevat een mooi voorwoord van Martin Wassen en is lekker breed van opzet. Het eerste artikel gaat over de resultaten van 15 jaar verdrogingsbestrijding in Limburg. Ze mogen er zijn. De volgende artikelen gaan over een evaluatie van verdroging in Limburg na vijftien jaar beleid, lessen van vernatten met beleid uit het recente verleden, een voorbeeld van een verdrogingsbestrijdingsproject in het Zwartwater, hoogveenregeneratie in de Peel, en over een eeuw verdroging en de betekenis van watermolens voor het Jekerdal (een nat beekdallandschap). Vervolgens zijn er interessante artikelen over het herstel van flora en fauna in het Haeselaarsbroek na herinrichting, over Zuid-Limburgse bronnen, over het herstel van een deel van het Heerenveen op landgoed De Hamert. Ter afsluiting, maar zeker niet van

minder belang, bevat het blad twee bijdragen over de effecten van herstel van verdroging op de fauna. Eén over dagvlinderpopulaties, waarin de Vlinderstichting een helder beeld geeft van de relatie tussen de aanwezigheid van bepaalde vlindersoorten en de grondwaterstanden in een natuurgebied; vervolgens een vergelijkbaar artikel over herpetofauna, mollusken, libellen, spitsmuizen en vogels.

Voorbeelden verspreid over heel Limburg passeren de revue en tonen de successen, maar ook de problemen waar waterschappen, natuurbeherende organisaties en anderen voor zijn komen te staan. De resultaten van verdrogingsbestrijding laten zien dat veel planten- en diersoorten weer toenemen of zelfs terugkomen. Zeer veel bijzondere soorten blijken te kunnen terugkeren.

Het themanummer is mooi vormgegeven en rijk geïllustreerd met fraai fotowerk. Een aanrader.

Michael R. van der Valk

Actor Analysis for Water Resources Management

Putting the Promise into Practise

door Leon Hermans; Eburon, Delft, 2005, 235 pag, ISBN 90-5972-091-1.

Veel lezers zullen direct erkennen dat er het een en ander bij komt kijken voordat de kennis en kunde van waterdeskundigen worden meegenomen bij de maatregelen die beleidsmakers kiezen en die ze oplossingen noemen. In zijn fraai uitgegeven proefschrift beschouwt Leon Hermans de rol van actorenanalyse als instrument ter ondersteuning van waterdeskundigen. Actorenanalyse is een analysemethode die helpt om zicht te krijgen op de verschillende actoren en hun belangen, relaties, invloeden, probleempercepties, voorkeursoplossingen voor

beleidsproblemen, et cetera. Hermans onderzoekt of de onvervulde belofte van actorenanalyse wordt ingelost op het moment dat tegemoet wordt gekomen aan de verschillende praktische bezwaren die met het gebruik samenhangen.

Het eerste deel van Hermans' onderzoek omvat een literatuurstudie. Hij ontwikkelt een conceptueel kader voor de context waarbinnen hij vervolgens het object der actorenanalyse in kaart brengt.

Vervolgens wordt de actorenanalyse in de praktijk beschouwd, waarbij Hermans vier casussen belicht met elk verschillende aspecten van het waterbeheer:

- in Egypte, waar het ministerie voor Water Resources and Irrigation in samenwerking met het Nederlandse

DGIS het National Water Resources Plan implementeert;

- in Noord-Holland, waar een projectorganisatie met deelnemers uit meerdere partijen een meerjarenplan voor diffuse bronnen van verontreiniging ontwikkelt;
- in Turkije, waar Nederland de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water ondersteunt;
- op de Filipijnen, waar een waterbeheersproject met meerdere deelnemers integrale ontwikkeling ondersteunt, met inbegrip van onder andere inkomen, gezondheid, erosie en biodiversiteit.

Het boek wordt afgesloten met twee hoofdstukken waarin eerst bekeken wordt hoe actorenanalyse in de praktijk kan worden uitgevoerd, compleet met keurige procedures en handreikingen. Vervolgens wordt het nut van actorenanalyse nog eens beschouwd.

Aan het begin van zijn onderzoek had de auteur het idee dat actorenanalyse de panacee zou zijn waarmee een oplossing zou kunnen worden gevonden voor de veel gehoorde klacht van waterdeskundigen dat beleid en politiek niet naar ze luisteren. De uitkomst was anders. Het onderzoek is uitgevoerd vanuit het focus van de deskundige – niet omdat deze meer verantwoordelijkheid heeft, maar eenvoudigweg omdat daar de meeste klachten werden gehoord. In de praktijk bleek actorenanalyse – hoewel een nuttig instrument omdat het de bottle-necks zichtbaar maakt – om diverse praktische redenen weinig te worden gebruikt. Hermans richtte zich er daarom op om actorenanalyse efficiënt te kunnen laten plaatsvinden, en paste zijn benadering met succes toe op vier casussen. Wie schetst zijn verbazing als blijkt dat de deskundigen desondanks praktisch weinig tot niets met de uitkomsten doen?

Hermans belicht ook dit met een scherpe blik en deskundig oog. Vanzelfsprekend zijn er allerhande praktische bezwaren – zoals afhankelijkheden en institutionele complexiteit – waardoor de bewegingsruimte van de deskundigen beperkt is. De grootste barrière wordt evenwel gevormd door de ‘mindset of water experts’: zij hebben een werkelijk geloof in hun eigen gereedschappen en in hun eigen wijze van het formuleren van problemen en oplossingen. Aansluiting bij beleidsmakers vereist evenwel niet alleen dat de beleidsmakers meer open staan voor aangedragen oplossingen, maar vereist ook dat de waterdeskundigen afstand kunnen nemen van hun watergereedschappen en wateroplossingen. Ze moeten bij kunnen dragen aan een compromis tussen hun eigen overwegingen en die van de beleidsmakers. Dit kwam zeer duidelijk uit de actoranalyse die Hermans heeft uitgevoerd. Dat de waterdeskundigen niets met deze informatie doen betekent niet noodzakelijkerwijs dat de actorenanalyse zinloos is, maar kan evenzo betekenen dat de waterdeskundigen eens goed zouden moeten kijken naar hun rol bij de instandhouding van de kloof tussen henzelf en de beleidsmakers. Zoals Hermans het formuleert: “Do they want to explore new participatory ways of addressing water problems, or would they rather stick with the traditional engineering approaches that have proven their usefulness in the past? [...] Water experts themselves are an important driver behind the creation and preservation of the gap with policy makers.”

Michael R. van der Valk